

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo præcipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum præsentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. III. De Excommunicatione in particulari, & præcipuè de Excommunicatione Canonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

lutio Censuræ ab absoluteione à peccatis venialibus latè differt. Deinde si ex eo, quòd quis potest absolvere à venialibus, sequeretur, quòd etiam absolvere possit à minori Excommunicatione, alius inferet, eum, qui absolvere potest à mortalibus, absolvere etiam posse ab Excommunicatione majori; sicut enim Excommunicatio minor incurritur ob peccatum veniale, ita major ob mortale.

209 Quæritur 12. ex qua causa incurritur Excommunicatio minor? R. olim fuerunt plures: hodie solum est unica, propter communicationem cum Excommunicato vitando, sive deinde is vivus sit, sive mortuus, ut si e. g. talis Excommunicatus comiteris ad sepulchrum; nam quibus in vita communicare non possumus, neque in morte permillum est communicare c. *facris 12. de Sepult.* Vallens. hic §. 2. n. 1. Excommunicatio, König *ibid.* n. 25, la Croix tom. 8. l. 7. n. 189.

Et quamvis ferri possit ab homine Jurisdictionem habente in foro contentioso, usu tamen receptum est, ut feratur solum à Jure ob dictam communicationem cum Excommunicato vitando. Ob hanc incurritur ipso Jure sive communicetur cum illo in Divinis, & Spiritualibus, sive in aliis rebus merè Politicis, puta in Contractibus, Judiciis, conviviis, conversatione. Excipiendi sunt tres casus relati à n. 179, in quibus ob communicationem incurritur Excommunicatio major.

Excommunicatio hæc minor dicitur, non quòd res levis sit, sed comparatione majoris tantum, seu gravioris Excommunicationis, partim quòd ob minorem, quàm ista, & aliquando ob venialem duntaxat culpam incurritur, partim quia, licet non paucis, minoribus tamen bonis, quàm major privat, & facilius quàm ista, tollitur, cum ab ea in foro interno absolvere quis Parochus, & ab isto delegatus possit, ut dictum est n. 205.

§. III.

De Excommunicatione in particulari, & præcipuè de Excommunicatione Canonis.

S U M M A R I U M.

2. Excommunicationes reservatæ Episcopis?
 213. Reservatæ Pontifici in Bulla Cœne.
 214. 215. Reservatæ eidem extra illam.
 216. Quo textu Juris sit introducã Excommunicatio canonis?
 217. &c. Quinam Clerici gaudeant privilegio Canonis?
 219. Quinam sub nomine Monachi eo privilegio gaudeant?
 220. Quæ personæ illam Excommunicationem incurrant?
 221. &c. An omnes consentientes, mandantes &c. incurrant semper hanc Excommunicationem?
 224. Quid requiratur, ut Excommunicationem Canonis incurrat, qui ratam habet percussione Clerici?
 225. An eam incurrat etiam Clericus, qui seipsum occidit, mutilat, vulnerat; aut

- qui, ut ab alio occidatur, percutiatur &c. mandat, vel consentit?
 226. &c. Quid requiratur, ut quis incurrat hanc Excommunicationem?
 230. &c. Quenam causæ excusent ab ea incurrenda?
 240. &c. An pater, aut alii propinqui, vel consanguinei Ecclesiasticos sibi subditos punire possint?
 243. &c. Quotuplicis generis sit percussio Clerici?
 246. Quam potestatem absolvendi ab Excommunicatione Canonis habeat Legatus Pontificius?
 247. &c. Quam Episcopi, & Archiepiscopi?
 255. &c. Quam Prælati respectu subditorum suorum Regularium?
 260. &c. Quinam alii absolvere possint ab hac Excommunicatione?

Excommunicationes in particulari variaz sunt: reduci tamen commodè in quatuor classes possunt; nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra Bullam Cœnæ reservantur. De non reservatis nihil hic attinet dicere; quia passim in decursu sunt explicatæ. Hinc

212 Quæritur 1, quæ Excommunicationes sint reservatæ Episcopis? R. P. Busenbaum, & ex hoc P. la Croix tom. 8. l.

7. n. 296. sequentes refert. 1. quæ contrahitur ex levi percussione Clerici, vel gravi si sit mulier: de quo n. 249. 2. lata in eos, qui postquam in articulo mortis à Censura, vel peccato habente Censuram annexam ab aliquo, qui aliàs non poterat, absoluti sunt, postquam convalescunt, Superiori se non presentant. 3. lata in Fratres minores, si admittant in suis Ecclesiis ad Officia Divina Fratres tertii Ordinis. 4. in procurantes abortum

fectus animati, effectu securo. 5. in eos, qui communicant in eodem crimine cum Excommunicatis ab Episcopo. 6. ea omnes, quas ferunt Episcopi per Statuta propria, & sibi reservant: de quibus videnda Statuta cujuslibet Diocesis.

313 **Quæritur 2.** quæ Excommunicationes sint Papæ reservatæ in Bulla Cœnæ? **R.** in hac Excommunicationem reservatam incurrunt 1. Hæretici, & Schismatici, illorumque credentes, defensores, receptatores, legentes libros Hæreticos. 2. qui ab ordinationibus, seu mandatis Papæ appellant ad futurum Concilium universale, vel appellationi hujusmodi auxilium, vel favorem præstiterint. 3. Piratæ, seu qui ex intentione depradandi discurrunt per mare Pontificium, & horum receptatores, ac fautores. 4. furripientes bona naufragorum, 5. imponentes in terris suis nova pedagia, vel antiqua augentes, præterquam in casibus permissis. 6. Falsarii Litterarum Apostolicarum. 7. deferentes arma, & alia usui bellico idonea ad infideles. 8. impediētes, ne Romanæ Curie deferantur victualia, vel alia necessaria. 9. qui offendunt accedentes, vel recedentes à Romana Sede, vel in Curia commorantes. 10. qui Offendunt Romipetas, & peregrinos accedentes ad Urbem, vel in ea commorantes, aut ab ipsa recedentes. 11. qui interficiunt, mutilant, vulnerant, percutiunt, capiunt, carcerant, detinent S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios. 12. qui offendunt recurrentes ad Curiam Romanam pro suis negotiis. 13. appellantes à gravamine, & executione Litterarum Apostolicarum ad potestatem Laicam. 14. qui causas à Judicibus Ecclesiasticis avocant, vel earum cursum, & executionem Litterarum Apostolicarum impediunt. 15. qui trahunt, vel procurant trahi personas Ecclesiasticas ad Tribunal Sæculare, & qui condunt Statuta libertati Ecclesiasticæ præjudicantia, eisque utuntur. 16. qui impediunt, ne Prælati Ecclesiastici sua Jurisdictione utantur. 17. usurpatores, & sequestratores reddituum, fructuum, & proventuum, ad Pontificem, Sedemque Apostolicam, vel alias personas Ecclesiasticas pertinentium, si hoc fiat sine legitima Superiorum licentia. 18. imponentes Decimas, Collectas, & alia onera personis Ecclesiasticis. 19. Judices Sæculares, qui causis capitalibus, seu criminalibus Clericorum se interponunt. 20. occupantes bona, & terras Ecclesiæ Romanæ, ejusque supremam Jurisdictionem usurpantes. De quibus latè Palao *tr. 29. D. 3. p. 2. & seq.*

314 **Quæritur 3.** quæ Excommunicationes sint Papæ reservatæ extra Bullam Cœ-

næ? **R.** harum aliqua specialiter latæ sunt contra Clericos, & Religiosos; aliæ contra omnes. *prioris generis præcipuè sunt septem.* 1. lata in participantes in Sacris cum Excommunicato à Papa. 2. in procurantes alienationem Ecclesiarum. 3. in Concionatores, qui Scripturæ sensum, à Doctorum interpretatione alienum, circa tempus Antichristi, & extremi Judicii, aliæque similia revelata prædicant. 4. in Parochos non implentes Juramentum de fidelitate factum. 5. in Mendicantes transeuntes ad alium Ordinem, præter Carthusiam. 6. in Moniales exeuntes ex claustro sine licentia. 7. in Religiosos, qui sine Privilegio, vel speciali licentia Parochi Clericis, aut Laicis Sacramentum Eucharistiæ, vel Extremæ Unctionis ministrare, vel Matrimonia solemnizare præsumunt.

Contra omnes latæ magis obvia: 1. apud *Busenbaum*, & la *Croix tom. 8. l. 7. n. 298.* referuntur viginti, & una. Et in specie Excommunicationem Pontifici reservatam incurrunt 1. Incendarii. 2. habentes Litteras Apostolicas falsas, & non destruentes. 3. effringentes, & spoliantes Ecclesias. 4. communicantes in eodem crimine cum excommunicato à Papa. 5. vexantes eos, qui Censuram tulerunt in alios. 6. absoluti ab excommunicatione sub conditione, & non implentes. 7. violantes Interdictum Papale. 8. dantes, & recipientes aliquid ex pacto ob admissionem ad Religionem. 9. Simoniaci reales circa Ordinem, vel Beneficium. 10. committentes Simoniam confidentialem. 11. impediētes executionem Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ. 12. dantes, & recipientes aliquid pro gratia, aut justitia apud Sedem Apostolicam. 13. committentes Duellum, atque ad id cooperantes suadendo &c. 14. mulieres ingredientes Monasteria Regularium. 15. impugnantes Institutum Societatis JESU. 16. facientes jurare illicita, & contraria libertati Ecclesiasticæ. 17. rapientes bona Ecclesiastica: item exigentes Tributa ab Ecclesiasticis. 18. violantes libertatem Ecclesiasticam quoad fugientes ad Ecclesiam. 19. docentes posse fieri Confessionem in absentia. 20. damnantes peccati mortalis, vel Hæresis alterutram opinionem de Conceptione B. Virginis: item ij, qui in Concionibus, aliisque publicis actibus, ut Læctionibus, Conclusionibus, asserunt B. Virginem conceptam in Originali. 21. percussores Clericorum. Hæc ultima cæteris est celebrior, & Antonomastice *Excommunicatio canonis* appellatur: de qua ulterius.

Quæritur 4. quò textu Juris introducta sit excommunicatio Canonis? **R.** introduceta est *can. si quis suadente 29. caus. 17.*

q. 2. cujus tenor est, *si quis suadente Diabolo, hujus sacrilegii reatum incurrerit, ut in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, Anathematis vinculo subjaceat: Et nullus Episcoporum illum presumat absol- vere (nisi mortis urgente periculo) donec Apostolico conspectui presentetur, Et ejus mandatum suscipiat.*

217 Dub. 1. quinam hic veniant nomine Clerici? R. nomine Clerici veniunt, & hujus Canonis privilegio gaudent, quicunque aliquo, etiam minori Ordine, & primâ solum tonsurâ sunt initiati *can. clerici 1. dist. 21. & c. cum contingat 11. de etat. Et qual. Proceditque hoc 1. etiamsi Beneficium Ecclesiasticum nullum habeant, neque condiciones pro privilegio fori à Trid. requisitas impleant, gestando habitum, & tonsuram &c. prout dictum Libr. 3. Tit. 1. n. 39. Procedit 2. etsi Censurâ aliquâ irreati, Irregulares, aut verbaliter depositi sint. Tolet. l. 1. Summ. c. 31. n. 5. Sayr. thesaur. l. 3. c. 26. n. 8. Et 9. Suar. D. 22. de Censur. sect. 1. n. 6. Coninck D. 14. dub. 15. n. 157. Palao tr. 29. D. 2. p. 23. §. 1. n. 1. Illung tr. 5. D. 2. n. 266. Engl. hic n. 126. Et 127. Pirh. g. n. 49. Wiefn. n. 72. la Croix tom. 8. l. 7. n. 300. cum aliis. Procedit 3. quamvis sint conjugati, sicut unica, eaque virgine contraxerunt, & deferant habitum, ac tonsuram Clericalem *c. un. de Cleric. conjug. in 6. & dictum est Libr. 3. cit. Tit. 3. n. 39. Et seqq.**

218 Excipiuntur tamen, & canonis privilegio non gaudent 1. Clerici degradati realiter *c. degradatio 2. de Pen. in 6. 2. conjugati non deferentes habitum, & tonsuram c. un. cit. & dictum est Tit. 3. cit. n. 40. 3. Bigami bigamiâ verâ, aut interpretativâ in Minoribus constitui c. cit. & c. un. junct. Gloss. V. bigamos de Bigam. in 6. 4. Clerici in minoribus constitui, si dimisso habitu, & tonsurâ, arma militaria portent, aut aliis negotiis Sæcularibus se immisceant, & ter specialiter, ac nominatum moniti non respiciant *c. in audientia 25. Et c. contingit 45. h. tit. & dictum est Libr. 3. cit. Tit. 1. n. 45. 5. Clerici quicunque, si habitu Clericali dimisso enormitatibus, h. e. tyrannidi, seditionibus, latrocinis, assassinis, aliisque enormibus criminibus se immisceant *c. cum non ab homine 14. c. perpendimus 23. h. tit. & c. pro humani 1. de Homic. in 6. 6. Clerici joculariter, Goliardi, Buffones, post trinam Episcopi admonitionem non respicientes *c. un. de Vit. Et Honest. & dictum est Tit. 1. cit. n. 45. 7. publicè exercentes Officia lanionum, macellariorum, cauponum, si tertio moniti non desistant, aut ea reassumant: conjugati quidem, etiamsi habitum ferant; non conjugati verò, si eo****

dimisso, ut Laici, incedant. *Clem. 1. de Vit. Et Honest. quo tamen, uti & c. un. cit. textu de Clericis solum minoribus agi, aliqui volunt apud Laym. l. 1. tr. 5. §. 2. c. 5. n. 3. fin. Videantur dicta n. 45. cit.*

Dub. 2. quinam intelligantur nomine Monachi? R. Monachi nomine hic intelliguntur, & propterea privilegio Canonis gaudent. 1. quicunque utriusque sexus Religiosi, Conversi, & Novitii *c. ex tenore 10. c. de monialibus 33. Et c. b. tit. & c. Religioso 21. §. fin. eod. in 6. Navar. Man. c. 27. n. 79. Clar. §. fin. q. 77. n. 5. Molin. tr. 3. de J. Et J. D. 50. n. 4. Tolet. l. 1. summ. c. 31. n. 5. Illung tr. 5. D. 2. n. 267. Engl. hic n. 129. la Croix n. 300. 2. FF. Tertiarii S. Dominici, & S. Francisci, si voto aliquo edito, gerant habitum Religionis & in commune vivant: sicut & Eremitæ, qui edito Voto Paupertatis, vel alia suscepta obligatione, sub aliqua Regula, & Superiore vivunt, vel Ecclesiæ alicujus servitio specialiter sunt addicti. *Suar. D. 22. sect. 1. n. 20. Et 22. Bôhac. D. 2. de excomm. q. 4. p. 3. n. 8. Et p. 4. fin. Palao D. 3. p. 23. §. 1. n. 14. cum cit. Aliter res se habet cum Eremitis non adstrictis Voto, vel alia obligatione, & de FF. Tertiariis, qui habitant in propriis suis domibus; nam hi Canonis privilegio non defenduntur, ut cum cit. advertit Rodriq. tom. 2. Regul. q. 65. art. 5. 3. denique Equites Melitenses *c. canonica 50. h. tit. uti & Equites S. Mariæ Teutonicorum, quia sunt veri Religiosi. De Equitibus S. Jacobi, S. Lazari, & aliis, an Canonis privilegio gaudeant, ut eorum percussione Excommunicatione reservata incurrant, controversia est inter DD. in qua particularibus privilegiis, & consuetudine standum erit, ut monent Molin. D. 50. cit. n. 5. & Palao §. 1. n. 16.***

Quæritur 4. quamnam persona comprehendatur hac Lege, ut incurrant Excommunicationem Pontifici reservatam? R. comprehenduntur omnes, & singuli fideles utriusque sexus, quavis autoritate fulgentes; si suadente Diabolo manus violentas injecerint in Clericum, vel Monachum. Patet ex ipso textu, ubi adhibetur vox *si quis*, quæ universalis est, & omnes comprehendit. Adeoque Excommunicationem istam incurrunt 1. etiam pueri, & in minori ætate constituti, modo rationis usum perfectum habeant, ut colligitur ex *c. mulieres 6. & c. fin. h. tit. 2. qui percussit Clericum, hoc commertum; quia Clerico, si delinquat, poena ab Ecclesiastico, suoque Magistratu est infligenda. Barbol. in can. si quis suadente cit. n. 47. Wiefn. hic n. 79. Reiffent. n. 115. la Croix n. 300. 3. qui talem Clericum, vel Religiosum percussit, etiam consentien-
tem*

rem in sui percussione; quia privilegium hoc non tam personæ privatæ Clerici, quam ipsi Ordini Clericali datum, consilii favor publicus est, cui à privatis renuntiari nequit *c. contingit 36. b. tit. Pirh. n. 52. Engl. n. 134. Wiestn. n. 80. & 81. la Croix n. 300. & alii passim.* 4. qui ejusmodi actionem graviter injuriosam exercet in defunctum; quia injuria etiam defuncto, & Clericali Statui in ipso fieri potest. *Felin. in c. à nobis n. 4. b. tit. Graff. de Effect. cleric. 9. n. 40. Barbof. l. cit. n. 47. Wiestner l. cit. la Croix n. 319.* 5. qui actionem injuriosam in Clericum alii mandat, vel propositis rationibus suadendo consulit, si inde sequatur percussio *c. mulieres cit. §. fm. item* qui pereventi favet, & consentit *c. quantæ 47. b. tit. vel eam in gratiam sui factam aliquo signo externo ratam habet c. cum quis 29. eod. in 6. uti etiam, qui cum sine gravi incommodo possit, & ex officio, sive Justitia teneretur, non impedit c. quantæ cit. ibi Eos delinquentibus favere. Navar. c. 27. n. 78. Molin. D. 52. à n. 27. Palao p. 23. §. 2. à n. 5. Pirhing n. 53. & Reg. Engl. n. 135. Wiestn. n. 78. Reiffenruef à n. 111. la Croix à n. 303.*

Dub. 1. an omnes ejusmodi consentientes, mandantes, consulentes &c. incurrant semper hanc Excommunicationem? *¶ negativè.* Sed 1. ut sub Excommunicatione hac comprehendantur, opus est, ut percussio ipsa subsequatur, & quidem, ut subsequatur ex vi mandati, consilii, vel favoris ad scelus dati; nam si vel actio ipsa subsecuta non fuerit vel subsecuta non fuerit ex vi mandati, consilii &c. immunis est mandans, consulens &c. ab Excommunicatione. *Molin. tr. 3. D. 52. n. 2. §. 9. Coninck D. 14. n. 175. Palao §. 2. cit. n. 6. & colligitur ex c. mulieres cit. ibi, Cum is committat verè, cujus auctoritate, vel mandato delictum committi probatur: ex quo patet, requiri, ut mandatum, consilium &c. sit causa delicti.*

2. Pariter non obstringitur Excommunicatione hac, qui consilium, vel mandatum, quod scelus patranti dedit, ante delictum patratum sufficienter revocat, & hanc revocationem notam facit mandatario, vel consiliario, licet iste dein peragat destinatum scelus: & ratio est, quia tum non amplius vi, consilii, aut mandati, sed ex propria agentis malitia scelus patrat. Dixi autem, si hanc revocationem notam faciat &c. nam si nota non sit mandatario, aut consiliario revocatio consilii, vel mandati, consilium, & mandatum adhuc erit causa delicti, & consilii obstringetur mandans, vel consulens non aliter, ac si revocationem non posuisset. *Molin. l. cit. n. 3. Coninck n. 176. & 183. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 7. Palao §. 2. cit. n. 7. Ne-R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

que obest, quod revocato per poenitentiam veram consilio, aut mandato, consulens, & mandans existat fortè jam in gratia, cum scelus peragitur à mandatario; nam ut contrahatur Excommunicationis poena, sicut etiam Irregularitatis, non requiritur delictum formaliter committi tempore contractionis, sed sufficit commissum fuisse antea; quia poenæ istæ stare simul possunt cum gratia.

3. Notandum, quòd ad evitandam²²³ hanc Excommunicationis poenam non sufficiat, ut consilium, vel mandatum revocetur quomodocunque, sed requiritur, ut revocatio sit efficax, & mandati, seu consilii positi virtutem influendi in actum alterius tollat: in quo ipso diversa est ratio inter mandantem, & consulentem; nam mandatum tum censetur sufficienter revocatum, cum verbo, Epistolâ, aut per internum mandans revocationem suam mandatario significat seriò; imò ut post *Innoc. Abb. &c. notat Tolet. l. 1. Summ. c. 24. n. 1.* si mandans facit pacem, amicitiam, aut parentelam contrahit cum eo, cui per mandatum suum damnum parabat, modò hoc mandatario innotescat sufficienter; tunc enim jam virtualiter revocat. Plus requiritur in consulente; nam hic, ut sufficienter revocet suum consilium, præter significationem mutatæ voluntatis, tenetur etiam proponere rationes suadentes contrarium: etsi hæc quidem prudentis iudicio existimentur sufficientes ad consilium iniquum removendum, non amplius consulens censetur esse delicti causa; erit autem adhuc delicti causa, si rationes hæc novæ tales non sint, ut consiliarium amovere à delicto sufficienter possent. Ratio autem, quòd hoc requiratur, est, quia in consilio non tantum auctoritas consulentis, sed etiam rationes ab ipso allatæ influunt: unde si posita hac revocatione, consiliarius adhuc pergat in scelere, eò quòd putet consulentem, non seriò revocare, vel rationes non æquè efficaces esse ad contrarium persuadendum, probabilis consulens adhuc Excommunicationem, & alias poenas incurret, ut *Palao l. cit. n. 9.* putat, quamvis ibidem existimet etiam probabile esse contrarium.

Dub. 2. quid requiratur, ut Excom-²²⁴ municationem Canonis incurrat etiam ille, qui percussione, suo nomine factam, ratam habet? *¶ juxta Tolet. l. 1. c. 31. n. 6. & 7.* quinque hæc requiruntur. 1. ut delictum nomine illius factum sit, 2. ut sit tale delictum, quod per alterum possit committi; secus, si non potest. 3. ut ratum habeatur; nam qui dicit, *Do-leo, quòd factum sit meo nomine, sed gaudens, quòd sit factum*, non videtur ratum habere factum alterius. 4. ut

percutio fiat eo tempore, quo posset illam mandare: & hinc si eo tempore, quo fit percutio, rationis usum non habeas ob infamiam, vel amentiam, etsi deinde percussione, in gratiam tui factam, rati habeas, in Excommunicationem per hoc non incidis. Qui tamen eo tempore, quo delictum in gratiam sui factam est, somno, aut ebrietate detentus est, non excusatur ab Excommunicatione, si postea rati habeat; quia somnus, & ebrietas rationis usum non tollit permanenter: quod sufficit, ut retrorahi possit rati habitio. 5. denique requiritur, ut rata habeatur percussio per aliquod signum externum; quia actus merè internus non subjacet potestati Ecclesiæ, & conf. etiam puniri Censurâ nequit.

225 Dub. 3. an Excommunicationem Canonis incurrat etiam Clericus, qui seipsum occidit, mutilat, vulnerat, aut qui, ut ab alio occidatur, percutiatur &c. mandat, vel consentit? 1. probabilis neutro casu excommunicationem incurrare. Et quidem quoad 2. Casum satis conveniunt DD. & colligi videtur ex c. contingit 36. b. tit. nam ibi Pontifex solum decernit, quod Clericus consentiens in percussione sui excommunicandus sit, si post prohibitionem hujusmodi sponte se subjecerit. igitur supponi videtur, ipso jure excommunicatum non esse. Neque obstat, quod agentes, & consentientes pari poena plectantur; quia hoc verum est solum, ubi aliud ex jure fundamentum habetur nullum. Suar. D. 22. de Censur. sect. 1. n. 57. Quoad priorem casum contrarium affirmat Abb. in c. contingit cit. Navar. Man. c. 27. n. 78. Sayr. Theaur. l. 3. c. 26. n. 20. Molin. D. 51. n. 4. Suar. sect. 1. cit. n. 59. Coninck D. 14. dub. 15. n. 170. Bonac. D. 2. de excomm. q. 4. p. 2. fin. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 5. Pirh. n. 52. Reiffenstuel n. 116. Negativam tamen defendit Barbof. in c. contingit cit. n. 7. & probabile censent Suar. Bonac. Palao &c. quia Pontifex can. si quis suadente videtur requirere distinctionem personarum inter eum, qui violentas manus injicit, & eum, cui illæ injiciuntur. Neque obstat can. si non licet 9. caus. 23. q. 5. quia in isto tantum dicitur, quod Suicidio non minus committatur homicidium, quam alterius violenta interemptione, non tamen dicitur, quod Excommunicationem Canonis incurrat Clericus sibi manus violentas inferens.

226 Quæritur 5. quid requiratur, ut quis incurrat Excommunicationem can. si quis suadente cit. 1. quatuor vi cit. can. requiruntur. 1. ut sit manu injectio: hinc Excommunicationem istam non incurrit, qui solum verbis contumeliosis Cle-

ricum, vel Religiosum afficit; vel qui citra manuum injectionem, aut detentionem corporalem Clericum cogit, ut se redimat, vel aliquid ei tribuat: item qui vibrat hastam, baculum, gladium, volens eum percutere, non tamen percutit, quia v. g. Clericus ictum, sibi intentatum declinavit, aut lædere volens ab eo aberravit. Suar. D. 22. sect. 1. n. 23. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 6. Barbof. in can. si quis cit. n. 50. Engl. hic n. 133. Wiestn. ibidem n. 83. Per manuum injectionem autem intelligitur quæcunque actio, & effectus violentus in personam, vel adhaerentiam personæ, ut si per injuriam aquam, salivam, pulverem in Clericum projicias, si violentè illum detineas, etiam sine læsione, si aliquid ei per vim eripias è manu, vel corpore, si ad frenos equi manum adhibeas, aut præscindas Epheppij cingulum, si cibum, vel potum veneno infectum porrigas, quo moriatur, si furiosè eundem persequaris, ut cogatur se præcipitare in flumen, aut aliud discrimen ad se liberandum pati &c. Navar. Man. c. 27. n. 77. Molin. D. 51. n. 8. Suar. sect. 1. cit. n. 27. Laym. n. 6. Engl. n. 133. Pirhing n. 51. Wiestner n. 76. la Croix tom. 8. l. 7. n. 300.

2. Debet esse manuum injectio violenta; nam quando casualis est, etsi sit homicidium, & hoc peccaminosum mortaliter, Excommunicatio non incurritur. Ex eodem capite non incurrit Excommunicationem, qui Clerico nummos tollit ex loculo penes se gestato, aut qui cingulum, quo actu incingitur, eidem aufert, etsi præcisio interveniat; quia actiones istæ violentæ non sunt. Sayr. l. 3. Theaur. c. 26. n. 16. qui addit, neque eum excommunicatum esse, qui exilium præcipit Clerico, aut confinia, intra quæ se continet; quia can. si quis suadente sub Excommunicatione prohibetur sola violentia exterioris manûs, quæ tali casu non intervenit, sed sola vis præcepti.

3. Debet fieri suadente Diabolo, si ve ex affectione animi interna lædendi Clericum injectione manûs sacrilega, & graviter peccaminosâ; quia Excommunicatio major quæcunque, tanquam poena gravissima, ut delicto improporionata non sit, gravem, & lethalem culpam præsupponit. Hinc si percussio sit tum secundum se, tum respectivè levis, & talis, ut peccatum veniale non superet, percussus immunis est ab Excommunicatione.

4. Debet esse facta in Clericum, vel Monachum. Unde non sufficit violentas manus inferre personis conjunctis, familiaribus &c. E contrario ab Excommunicatione non liberat error, quo quis volens percutere Titium Clericum, percutiat Caium Clericum, putans esse Titium; quia

quia sufficit voluntas percutiendi, secuta percussione, licet non secuta fuerit in persona existimata, seu propofita. Sayr. l. 3. Theſ. c. 27. n. 4.

230 Dub. 1. quænam causæ excusent ab hac Excommunicatione incurrenda? 1. varias esse causas, præcipuè verò duas considerari in hoc circumstantias oportere, personæ percussæ scilicet, & modi percussio- nis, ratione quarum excusatur ab Ex- communicatione, uti etiam à peccato mor- tali plerumque percutiens, si his considera- tis, non censetur esse graviter injuriosa Statu Clericali.

231 Ex circumstantia personæ percussæ ex- cufatur 1. qui percutit Clericum realiter degradatum, aut aliàs exutum privilegio Canonis, juxta dicta n. 218. 2. excu- santur plerumque pueri Clerici rixantes, & se invicem percutientes pugno, etiam in templo, quamvis etiam sanguis effluat è naribus; quia plerumque injuria hæc inter ipsos levis censetur, Dixi plerumque; po- test enim etiam inter ipsos percussio, & in- juria gravis esse: unde, ut bene Palao p. 23. §. 3. n. 2. cum aliis notat, ex circumstan- tiis colligendum hoc est. 3. excusa- tur, qui ex mandato Prælati mittit violentas manus in Clericum eum capiendi, nisi modum excedat; nam, ut Sayr. l. 3. Theſaur. c. 27. n. 25. notat, si Clericus quietè se permittit capi, aut duci, capiendi, vel ducens, eundem non resistentem cal- ce, pugno, vel alio modo percutiens, ex- communicatur: imò si Clericus cautionem fidejussoriam daret Episcopo de parendo Juri, capi, aut detineri non posset, nisi aut delicti enormitas, aut alia rationabilis causa hoc suaderet. 4. excusantur Of- ficiales, qui reperientes Clericum de nocte, quem probabiliter timent commissu- rum delictum, eundem capiunt, ut præ- sentent Prælato; quia hic non potest notari Diabolica persuasio, cum id fiat ad obviandum delicto, & præsumptio mala sit contra incedentes de nocte. Sayr. l. cit. n. 28. 5. excusatur, qui Clericum ex- communicatum, nolentem ab Ecclesia egredi, dum ibi Sacra peraguntur, leviter per- cutit. Victorell. in not. ad Tolet. l. 1. c. 33. citans Philiarc. Sayr.

232 Ex modo percussiois à Censura ex- cufatur 1. qui ex subita passione, animo non plenè adverte, e. g. in ludo socium suum Clericum percutit, maxime si ab hoc prius percussus fuerit. Tolet. l. 1. Summ. c. 33. n. 1. Suar. D. 22. sect. 1. n. 50. Molin. tr. 3. D. 51. n. 7. §. 8. Coninck D. 14. dub. 15. n. 150. Bonac. D. 2. de Cen- sur. in partic. q. 3. p. 6. n. 4. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. Palao tr. 29. D. 3. p. 23. §. 3. n. 3. Engl. n. 136. Pithing n. 42. Wiestner n. 83. Reiffenstuel n. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

117. la Croix n. 300. Ratio est, quia inconsultus calor calumniæ vitio caret. Et hoc modo, ut bene Sayr. l. cit. n. 34. notat, excusari possunt percussiones tum defensivæ, tum corre- ctivæ, quando modicum excessivæ sunt; quia excessus ille non ex deliberatione, sed passione contingit.

2. Excusatur, qui Clericum per- cutit, probabiliter ignorans esse Cleri- cum, e. g. quia habitum, & tonsu- ram non detulit, vel etsi hunc defer- ret, noctu deprehensus fuit ab igno- rante, quòd esset Clericus, quia signa Clericatus non vidit. Et hoc verum est, etsi percussio gravis sit contra Ju- stitiam; quia non propter percussio- nem injustam, sed propter percussio- nem Sacrilegam, & Statu Clericali in- juriosam Excommunicationis poena sta- tuitur. atqui stante ignorantia probabili Statu clericali, cessat injuria, ut ma- nifestè colligitur ex c. si verò 4. h. tit. ubi excusatur ab excommunicatione per- cussor Clerici comam nutrientis, quia probabiliter existimare poterat non esse Clericum. Sanch. l. 9. de Matr. D. 32. n. 41. Palao l. cit. n. 4. Dixi proba- biliter ignorans; nam si crassa ignorantia foret, ut si tonsuram videns, tamen putaret, non esse Clericum, ab ex- communicatione non excusaret. Quod- si dubitetur, an percutiens probabiliter ignoraverit, proprio Juramento pur- gare se potest: si jurare noluerit, con- tra eum præsumitur, & ideo tanquam excommunicatus vitandus est, donec per Sedem Apostolicam absolvatur. Sayr. l. 3. Theſaur. c. 27. n. 2.

3. Excusatur, si quis volens per- cutere Titium Clericum, aberret ab illo, & casu, five præter intentionem percutiat alium Clericum ponè adstantem. Suar. sect. 1. cit. n. 54. Coninck n. 197. Laym. n. 8. Ratio est, quia talis non percutit voluntariè hominem, quem scit esse Clericum; ponitur enim, quòd à Clerici intenta percussione aberraverit, & alterum hominem, qui fortè ad- stabat, & Clericus erat, involuntariè, & præter intentionem percussit. Unde discrimen est cum eo, qui Cajum Cle- ricum percussit, putans esse Titium Cle- ricum; nam iste ex destinato percutit ho- minem, quem scit esse Clericum, in quo tota consistit ratio, ob quam Excommunicatio lata est. Palao n. 4. cit.

4. Excusatur Prælati, qui Cle- ricum, vel Monachum subditum, & Ma- gister, qui discipulum correctionis, aut disciplinæ causâ percutit, quamvis iste in Sacris sit constitutus c. ex tenore 10. c. Ff 2 uni-

universitatis 24. c. cum voluntate 54. S. fin. b. tit. Magistri autem nomine, ut Molina, & ex hoc Palao l. cit. n. 6. advertunt, venit etiam Pædagogus, & quicumque alius, qui ad honestum aliquid docendum, vel in officio continendos Clericos assumitur. Debet autem 1. verberatio, quæ pro correctione adhibetur, exerceri erga Clericum subditum tali Prælato; nam si erga non subditum exerceretur, non evitaretur censura, quippe quæ solum evitatur, cum percussio est actus Jurisdictionis. 2. debet esse proportionata delicto, & personæ Ecclesiasticæ; nam si notabilis excessus esset, Prælatus eam infligens incurreret Excommunicationem, quippe cum talis percussio jam non esset Ecclesiastica disciplina, sed violenta manuum injectio, 3. talis castigatio fieri debet, servato ordine Juris, si sit poena Juridica, vel saltem debito correctionis modo, si sit paterna, & religiosa correctio; atque hinc si Superior temere irruat in subditum sine proportionata causæ cognitione, non censetur agere ut Superior, neque evitabit censuram Canonis. Suar. D. 22. sect. 1. n. 41. Plura vide supra Tit. 24. de Cler. Percussor.

236 5. Excusantur, qui in defensionem sui, vel alieni honoris, corporis, famæ, bonorum fortunæ Clericum aggressorem detinent, vel percutiunt, si tamen in continenti hoc fiat, & moderamen inculpatae tutelæ observetur: quia hæc percussio non vis, sed defensio est, quæ cuivis licet, si se, sive alium innocentem defendat c. si verò 3. v. si verò Clericum, c. ex tenore 10. b. tit. Molin. D. 55. an. 3. Suar. sect. 1. cit. à n. 33. Avil. p. 2. c. 5. D. 33. dub. 12. Laym. c. 5. n. 8. Palao §. 3. cit. n. 15. Engl. hic n. 137. Wiestner n. 24. §. 85. Reiffenstuel n. 118. la Croix n. 300. Ex hoc capite Bonacina cum communi excusat Creditorem, qui Clericum debitorem fugientem, vel fugam parantem detinet, ut eum Superiori præsentet, & creditum suum acquirat; item illum, qui Clericum furem in continenti insequitur (nam hujusmodi insecutio licita est, cum fiat ad res suas recuperandas, & defendendas) similiter mulierem, quæ Clericum de stupro illam tentantem percudit, modò tentatio non fiat solo verbo, sed factò: quodsi tamen valde molestus esset, & mulier se aliter ab eo liberare non posset, quam fuste, & verberare, etiam tentatio verbo facta sufficeret, ut ex communi docent Avil. Suar. Conin. Laym.

237 6. Excusatur ab Excommunicatione, qui percudit Clericum turpiter inven-

tum cum uxore, matre, sorore, filia percipientis, quam amplexibus, tactibus, oculis, præsertim in loco secreto, aut suspecto, tractat; nam effi talis percutiendo, vel occidendo lethale committat peccatum, Jus Canonicum tamen in detestationem illius criminis, & ob difficultatem cohibendi vindictæ impetum, noluit percussorem Excommunicatione punire, ut habetur c. si verò 3. v. nec illa b. tit. & tradit ibid. Gloss. V. turpiter, Navar. Man. c. 27. n. 24. Molin. D. 55. cit. n. 5. Suar. n. 37. Laym. n. 8. Palao n. 13. Engl. n. 126. Pirhing n. 69. §. 70. Wiestner n. 28. Reiffenstuel n. 126. la Croix n. 300. §. 307. Permissionem hanc Innocentius extendit etiam ad Aviam, neptem, & omnes ascendentes, & descendentes: sed, ut ex communi Suar. Molin. Coninck Laym. Pal. Bonac. Docent ad alias personas propinquas privilegium hoc extendi non debet; & ratio est, quia hæc exceptio odiosa est Statui Clericali, cum restringat eorum privilegium, sed quæ odiosa sunt, ultra personas Jure expressas extendi non debent, ergo &c. Dicendum igitur, non evitare censuram eum, qui Clericum cum aliis personis extraneis, vel remotioribus gradu, præter nominatos, de prehensum percudit. Engl. n. 126. cit. fin.

Dub. 2. an in continenti debeat fieri hæc percussio, ut percussor ab Excommunicatione immunis sit? Ratio dubitandi est, quia etiam transacto actu, difficile est temperare tristitiam, & dolorem in tali casu ex injuria conceptum, & cohibere vindictam, atqui ob hanc difficultatem concessum est hoc privilegium, ergo cum manente causa, maneat idem effectus, dicendum est, non minùs ab Excommunicatione excusari illum, qui post moram temporis Clericum sic inventum percudit, quam qui eum percudit in continenti. Sed dicendum, percussorem faciendam in continenti, ut evitetur excommunicatio. Ita Sayr. l. 3. Thesaur. c. 27. n. 23. Suar. D. 22. sect. 1. n. 35. Molin. tr. 3. D. 7. ad 1. & D. 55. n. 5. fin. Laym. c. 5. cit. n. 8. v. quarta, Bonac. D. 2. de Excomm. q. 4. p. 6. n. 6. Palao §. 3. cit. n. 14. & communis DD. Colligitur ex c. si verò 3. b. tit. ubi textus excusat tantum illum, qui percudit Ecclesiasticum turpiter inventum cum uxore, matre, filia, sorore percipientis, at, qui percudit post finitum delictum, non percudit formaliter inventum, seu quem actu invenit, sed percudit alio tempore in delicto repertum. Ex quo cadit etiam Ratio dubitandi allata in contrarium.

Ma-

Major difficultas est de eo, qui delinquentem ex industria expectat, & secretò observat, ut venientem percutiat, an excommunicationem incurrat? Laym. l. cit. putat hanc non effugere; quia occasione presentis doloris facillè removere poterat, & debebat. Jus autem c. cit. ad censuram vitandam exigit, ut quis percutiat turpiter inventum seu casu, & prater intentionem deprehensum, ergo &c. Sed contrarium cum communi docet Navar. Man. c. 27. n. 84. Molin. D. 55. §. 7. Coninck D. 14. dub. 15. n. 196. Bonac. D. 2. q. 3. p. 6. sect. 4. v. 6. Palao §. 3. cit. n. 15. qui putant, si absit dolus, talem non incurere excommunicationis Censuram. Ratio est, quia secreta hæc, & occulta observatio, aut expectatio non impedit, quin turpiter agentem invenias, etsi invenias quæsitum, & expectatum, ergo nisi fraudi, vel dolo alterum inducas in delictum, ut in delicto deprehensum percutias, observatio hæc, & expectatio occulta nihil obest. Dixi autem, Nisi fraude, vel dolo alterum inducas in delictum? nam si hoc facias, ut Navar. Laym. Molin. Bonac. Palao &c. docent, censuram non effugies; neque enim æquum est, ut deceptionibus iniquis per privilegia sua favore Ecclesia.

Dub. 3. an pater, aut alii propinqui, vel consanguinei Ecclesiasticos sibi subditos punire possint? certum est, punire posse, si in minoribus solum sint constituti, & percussio sit moderata, nam sic expressè habetur c. cum voluntate 54. h. tit.

De iis, qui Sacris initiati sunt, bifariam dividuntur DD. S. Antonin. p. 3. tit. 24. c. 1. §. 2. cas. 12. Sylv. V. Excommunicatio 6. cas. 8. Navar. Man. c. 27. n. 82. Suar. D. 22. sect. 1. n. 49. Filiuc. tr. 15. c. 1. q. 1. §. 6. Coninck D. 14. dub. 15. n. 192. Valent. s. 2. q. 9. p. un. Bonac. D. 2. de Excomm. extr. Bull. q. 3. p. 6. sect. 4. n. 4. & tom. 1. D. 2. q. 4. p. 4. n. 4. existimant licere Patri corrigere filium, etsi is, qui percutitur, in Majoribus Ordinibus constitutus sit. Colligunt hoc ex c. cum voluntate cit. ubi nulla sit distinctio inter clericum constitutum in majoribus Ordinibus, vel in minoribus. Ratione utuntur triplici. 1. quia per susceptionem Ordinis Sacri filius non eximitur à disciplina patris, sed ante susceptionem Ordinis Sacri pater potuit pro qualitate personæ, & culpæ moderatè punire filium, ergo idem poterit post Ordines Sacros susceptos. 2. Patrifam, Jure naturali concessum est corrigere delinquentes ex

sua familia, sed propter id, quod Jure naturali concessum est, excommunicationis poena imponi non potest, ergo &c.

3. Magister potest discipulum, in Sacris constitutum, moderatè punire, ut dictum est n. 235. sed Pater majorem habet potestatem in filium, quàm Magister in Discipulum.

Contrà non posse filium in Sacris constitutum ad correctionem à Patre percui, contendunt Molin. tr. 3. de Just. D. 228. V. hic tamen effectus, & D. 56. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 9. Palao D. 3. p. 23. §. 3. n. 8. Barb. in c. 54. cit. n. 6. Engi hic n. 139. Piching n. 75. Wiestn. n. 87. post Felin. Host. Abb. Anton. de Butrio, Zabarellam, Angelum &c. quorum Sententia, quia favorabilior Dignitati Clericali, videtur amplectenda, ex triplici fundamento. 1. quia can. siquis suadente omnibus generaliter prohibitum est in Clericum violentas manus injicere, ergo cum nulpam concessum sit patri privilegium, ut correctionis causâ violentas manus possit injicere in filium, qui in Sacris jam constitutus est, censendum est id non licere patri. 2. ex eo, quod seniores Clerici, & alii ex officio deputati percutere possint pueros in minoribus constitutos, Sacra turbantes, communis sententia teste Molina inferit, nullatenus id permissum esse ipsi erga Clericos in Sacris constitutos, ergo pariter, etsi Jus Patri tribuat potestatem castigandi filium in minoribus constitutum, non tamen hoc sequitur etiam de filio in Sacris constituto. 3. quando Prelatus Episcopo inferior corrigere peccantem Clericum vult per alium, id ex rigore Juris, ut Tit. 25. n. 6. dictum est, fieri debet per alium Clericum, & non per Laicum; quia indecens est, Laicum etiam correctionis causâ manus violentas injicere in Clericum, atqui Pater, ordinariè saltem est Laicus, ergo saltem eos, qui in Sacris constituti sunt, non potest percutiendo corrigere.

Neque efficaciter contrarium probant Rationes allatæ. Ad 1. dico, etsi filii per susceptionem Ordinis Sacri non extrahantur ex potestate patria absolute, extrahuntur tamen ab illa quoad effectum correctivæ percussionis. Ad 2. Jure naturali parentibus concessa est potestas corrigendi filios, sed correctione accommodata ipsorum filiorum qualitati, & statui. Ad 3. negatur paritas; nam Magister plerumque est Clericus, etsi quandoque sit Laicus, at Pater, ordinariè est Laicus, licet aliquando sit Clericus. Lex autem spectavit id, quod contingit frequentius. Unde ratio fuit, quod indiscriminatim potestatem corrigendi quosvis

Clericos concefferit Magiftris, Patri vero eam limitavit folum ad eos, qui funt in minoribus. Imò, ut Felin. in c. cum voluntate cit. & Molin. D. 56. n. 7. tradunt, probabile est, etiam Magiftrum, in gradu Ecclesiastico inferiore constitutum, punire non posse discipulum constitutum in altiore gradu; quia indecens est, ut inferior in gradu Ecclesiastico superiorem puniat.

¹⁴³ Queritur 6. quis absolvere possit ab excommunicatione Canonis? 2. distinguendum esse inter percussiones; nam alia est percussio enormis, seu atrox, alia gravis seu mediocris, alia levis, sic dicta, non quod culpam mortalem non attingat; nam excommunicatio hæc necessario requirit culpam mortalem: sed comparatione aliarum percussionum, quæ graves, aut etiam atroces sunt. *Atror*, seu *enormis* censetur, quando processum est ad mutilationem membri, aut vulnus inflictum est, unde inhabilitatur membrum, vel effusio sanguinis facta cum abundantia, non tamen è naribus, unde facile egreditur, sed aliunde. *Levis* est, quæ fit pugno, palmâ, manu, pede, ligno, lapide non facientibus vulnus, nec relinquentibus maculam, vel fugillationem carni, vel quæ fit absque abscissione membri, sine effractione dentis, sine evulsione multorum capillorum, sine effusione multi sanguinis, ut patet *Extrav. Joann. XXII.* quam refert Navar. *Man. c. 27. n. 92. Media*, seu *gravis* illa dicitur, quæ est media inter enormem, & levem, qualis est, quâ dens extrahitur, vel capillorum copia evellitur, aut fugillatio carnis relinquitur, aut sanguinis copia effunditur, absque gravi læsione, vel injuria.

¹⁴⁴ Hoc tamen solum verum est regulariter loquendo; nam sæpe percussio, quæ respectu unius levis est, ex circumstantiis apud alium gravis, imò quandoque etiam enormis fit. Tales autem circumstantiæ sunt 1. *pars corporis*, in qua fit percussio, ut si percutias in ore, oculo, facie graviter; nam in his censetur percussio gravior esse, quàm in aliis corporis partibus, & cons. minor percussio in his sufficit ad injuriam gravem. 2. *locus*, ut si percutias in platea, theatro, aut confessu publico, si Sacris indutum vestibus, vel paratum ad Divina celebranda, aut coram Rege, Prælato, vel alia persona in magna dignitate constituta &c. 3. & maxime *status personæ offensæ*, & offendentis, ut si percutias Episcopum, Abbatem, Superiorem, Judicem, Patronum, Herum, aut alium in Dignitate constitutum: item si Sæcularis percutiat Religiosum, aut homo infimæ fortis nobilem Ecclesiasticum; nam hæ percussiones, etsi leves ex se fo-

rent, grave scandalum generant, & graves injuriæ reputantur. Unde, ut bene Toletus notat, Regula universalis dari non potest, sed an gravis, aut levis, vel etiam enormis percussio sit, ex judicio prudentum definiri debet. In dubio, cum absolutio in foro externo petitur, committitur judicium Dioeceseo; si in foro interno tantum, decisio ad eum pertinet, qui potestatem absolvendi in foro interno habet.

Habet autem potestatem absolvendi ab hac censura, spectato Jure communi, & seclusis specialibus privilegiis, ac consuetudine, solus Pontifex; nam, ut ex *can. si quis juadente sepius cit.* constat, hanc absolutionem sibi extra articulum mortis reservavit Pontifex. Et hoc procedit, etiamsi delictum occultum sit, spectato Jure communi: quod tamen relaxavit Trid. *sess. 24. c. 6. de reform. Pirhing hic n. 88. coroll. 2.* Dixi *spectato Jure communi*, & *seclusis privilegiis, ac consuetudine*; nam ex speciali Jure, & privilegio extra articulum mortis etiam aliis quibusdam potestas ista concessa est. Atque hinc in particulari.

Dubitatur 1. de Legato Pontificis, à qua percussione possit absolvere? 2. distinguendum esse inter Legatos. *Legatus à Latere* absolvere potest ab omni percussione in utroque foro, neque eos solum, qui sunt de Provincia, ad quam destinatur, sed etiam quosvis alios ad ipsum concurrentes: incipit hæc ejus potestas à die, quo curiam Romanam egreditur, usque ad diem, quo ipsam regrediens ingreditur. Ita cum communi Gloss. & Abb. in c. *excommunicatis 9. de Offic. Legat.* Ratio est, quia hic Pontificia gaudet autoritate c. *ad eminentiam 20. b. tit.* Neque hæc est propriè extensio *can. si quis juadente*, sed declaratio; quia sub Judice Ordinario semper comprehenditur, qui ejus vices gerit, sive Legatus illius. Enghic n. 143. *Legatus Nuntius*, seu *missus*, quos *Nuntios Apostolicos* appellamus, eandem habet facultatem, sed magis restrictam; nam absolvere potest tantum eos, qui de sua sunt Provincia, & quamdiu in Provincia existit, non vero alios, vel alibi, ut colligitur ex c. *excommunicatis cit. Legatus natus* ratione Legationis suæ in ordine ad absolvendum ab Excommunicatione nullam specialem potestatem habet, sed eam solum gaudet, quæ reliqui Ordinarii, nisi major à Sede Apostolica specialiter iisdem concedatur, ut constat ex c. *cit. & tradit Molin. D. 58. per totam, Sum. D. 22. sess. 1. n. 60. Wiestner hic n. 90. & communiter DD. Videantur dicta Libr. 1. Tit. 30. à n. 4.*

Dub. 2. quam potestatem absolvendi ab hac censura habeant Episcopi, & Archiepiscopi? 2. ab Excommunicatione contracta

tracta ob levem percussorem absolvere possunt Episcopi, cæterique Ordinis Episcopalis, & verisimiliter quicumque Prælati alii, Jurisdictionem quasi Episcopalem in certo territorio, & in ejus populum exercentes *c. pervenit 17. h. tit. & Extrav. perle-ctis Joan. XXII. allegata à Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 2. Engl hic n. 146. Pirhing n. 48. Wiestner n. 92. la Croix tom. 2. l. 7. n. 300.* Potestque potestatem istam Episcopus committere etiam alteri; quia hæc ipsi competit Jure ordinario. Imò etiam Vicarius Generalis Episcopi ab iisdem casibus non solum ipse potest absolvere, sed etiam dare aliis facultatem absolvendi; quia ipse est Judex Ordinarius, & facit unum Tribunal cum Episcopo.

248 Si percussio sit gravis, & enormis, interest, an occulta illa sit, & ad forum contentiosum nondum deducta, an verò notoria, vel deducta ad forum contentiosum. Si primum, ut ob alia delicta (excepto homicidio voluntario) ita etiam ob percussorem Clerici quæcumque excommunicatos absolvere possunt Episcopi vi Trid. sess. 24. c. 6. de reform. Eadem potestas ibidem datur etiam iis, qui Jurisdictionem Episcopalem habent, etsi characterem non habeant.

249 Si secundum, neque Episcopus, neque ejus Vicarius per se potest ab hac censura absolvere; quia potestatem istam sibi soli servavit Pontifex, præter casus Jure expressos.

Excipiuntur autem speciali Jure, ut ab Episcopo etiam ob percussorem gravem, & enormem absolvi possint. 1. Impubes *c. super eo 1. c. quamvis 58. §. c. fin. h. tit.* Et hoc verum est, etsi post pubertatem primum absolutionem petant *c. fin. cit.* quia beneficium, à Jure semelipsis indultum, pubertatis anni supervenientes non extinguunt. Abb. in *c. fin. cit. n. 1. Sayr. l. 5. c. 28. n. 20. Molin. D. 59. n. 3. Suar. D. 22. sect. 1. n. 69. Bonac. tom. 3. D. 5. q. 3. p. 6. sect. 5. n. 12. Palao D. 3. p. 23. §. 4. n. 6. Engl hic n. 30. §. n. 144. Pirhing n. 74. §. 87. Wiestner n. 95. la Croix n. 300.*

250 2. Moniales *c. de monialibus 33. h. tit.* & mulieres alix, cujuscunque ætatis, & conditionis sint *c. mulieres 6. & c. ea noscitur 13. eod.* Et hoc verum est, etsi Pontificem adire possent; quia periculosa harum peregrinatio à Jure censetur. Abb. in *c. cit. Palao n. 7. Vallens. §. 7. n. 4. §. 5. Engl n. 130. §. 144. Pirhing n. 77. §. c. Wiestner l. cit.*

251 3. Clerici in eadem domo commorantes, ut in Seminariis, Convictoriis, Collegiis Universitatum, saltem si non sit enormis percussio *c. quoniam 9. de Vit. §. honest.* quia cum ratione communis vitæ, & assiduæ cohabitationis facile

irascantur, conveniens non fuit, ipsos pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam, vel istius Legatum mitti. Abb. in *c. cit. n. 3. Palao n. 15. Engl n. 131. §. 144. Wiestner l. cit.*

4. Janitor Principis, Prælati, vel alterius potestatis, si prætextu Officii sui, non tamen arrogandi sibi potestatem, vel Jurisdictionem in Clericos, percutiat Clericum, modò percussio non sit enormis *c. si verò 3. pr. h. tit. & ibi Glossa cum communi DD.* Quod Palao n. 16. extendit etiam ad Apparitores publicos, qui arcendo turbam, ex negligentia, non tamen ex proposito percunt Clericum.

5. Servi: nam hi, nisi percussio tam enormis fuerit, ut ad vitandum scandalum, & tollendum exemplum oporteat percipientem mittere ad Sedem Apostolicam, ab Episcopo absolvi possunt, si absentia eorum in magnum detrimentum domini cederet, & Dominus in culpa læsionis non fuit particeps cum suo servo *c. relatum 37. h. tit.* quod tamen non est intelligendum de famulis conductitis liberis, ut rectè notat, Toler. l. 1. c. 32. n. 4.

6. Quicumque alii, etiam viri, habentes necessitatem aliquam gravem, quæ difficilem ipsis reddat recursum ad Sedem Apostolicam, vel ejus Legatum, ut si quis laboret febri tertiana, vel alio morbo, si debilis sit, aut ob defectum alicujus membri laborem itineris sustinere non valeat, si ad perficiendum iter cogeretur mendicare, quòd aliàs non fuit solius, si senex sit, etiam fortis viribus, si periculum sit in itinere ob bellum, pestem &c. Eadem ratione excusantur, qui sine damno alieno non possunt iter Romanum facere, ut maritus, Parochus, Gubernator urbis, aut alii publico officio illigati, nisi tamen hi idoneum Vicarium habere possint *c. ea noscitur cit. c. quamvis 58. eod. Palao n. 18. Vallens. §. 7. n. 4. Engl n. 144. Pirhing l. cit. la Croix n. 300.* Ii, qui non habent impedimentum perpetuum, antequam sic absolvantur ab Episcopo, nisi pueri, vel mulieres sint, præfiso Juramento, promittere debent, quòd si viribus suis restituti fuerint, vel aliud impedimentum cessaverit, ad Sedem Apostolicam, vel Legatum ejus velint accedere *c. cit. fin.*

Dub. 3. quam potestatem absolvendi ab Excommunicatione Canonis respectu Subditorum suorum Regularium habeant Abbates Præpositi, Priores, Guardiani, Rectores, & similes eorum Superiores? 3. distinguendum esse, non tantum inter actiones, sed etiam inter personas, quibus violentas manus injecerunt. Vel enim ab ipsorum subdito percussus est alius ejusdem Monasterii Religiosus, vel alius diversi Monasterii, aut Clericus Sacularis.

²⁵⁶ Si Religiosus ejusdem Monasterii percussus est, percussor absolvi potest à Superiore suo locali, & multo magis à Provinciali, & Generali *c. Monachi 2. b. tit.* nisi percussio sit enormis; tunc enim de Jure pro absolutione recurrendum est ad Sedem Apostolicam, vel ejus Legatum *c. canonica 50. b. tit. Navar. Man. c. 27. n. 92. Suar. D. 22. sect. 1. n. 73. Tolet. l. 1. c. 32. n. 8. § 9. Sayr. l. 3. c. 3. & c. 28. n. 10. § seqq. Molin. tr. 3. D. 60. n. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. circ. fin. Palao tr. 29. D. 3. p. 23. § 4. n. 8. Pirhing n. 60. Wiestner n. 97. la Croix n. 321. Dixi de Jure nam ex specialibus privilegiis Regulares plerique ab Excommunicatione, ob quamcunque percussione contracta, absolvi à Superioribus suis possunt, ut constat ex *Compend. Privil. Societ. JESU V. Absolutio, & Privil. FF. Min. V. eod. §. 13. § 30. Molin. l. cit. n. 6. Laym. n. ult. Palao n. 10. Engl n. 132. § 144. Pirhing n. 63. not. 7. Wiestn. n. 97. fin. la Croix n. 321.**

²⁵⁷ Si verò percussus est Religiosus diversi Monasterii, vel Domus, percussor quidem absolvendus est à suo Superiore, sed presente Superiore percussi, ut utriusque consensu satisfactio imponatur *c. cum illorum 32. b. tit.* nisi iste vices suas Superiori percussoris commiserit, *Abb. in c. cit. n. 13. Sylv. V. Absolutio 5. n. 5. Suar. sect. 1. cit. n. 73. Molin. n. 5. Laym. n. 10. Palao n. 9. Engl n. 132. Pirhing n. 63. not. 4. Wiestner n. 97. la Croix n. 321.* Quodsi hi duo Prælati discordaverint in satisfactioe imponenda, quia Prælatus offensus acerbior em exigat eam, quam Prælatus offendens designat, eligendus est tertius arbitet, qui cum ipsis Judicium ferat; semper tamen absolutio, impositio, & executio poenæ ad Prælatum offendens, utpote verum ejus Superiorem, peccabit. *Palao l. cit. cum Sylv. Molin. Laym. cit.*

²⁵⁸ Si denique percussus sit Clericus secularis, distinguendum est imprimis inter percussione modum; nam si percussio sit *gravis*, aut *enormis*, non à suo Prælato, sed à Summo Pontifice solo absolvi debet. Si verò *levis*, videndum est, an percussor Religiosus sit exemptus, an non. Si exemptus non est, absolvi debet ab Episcopo; si verò exemptus, absolvi ab isto poterit, saltem cum consensu sui Prælati Regularis *c. cum illorum cit. & c. Religioso 21. eod. in 6. Sylv. l. cit. n. 2. § 5. Suar. n. 73. Palao n. 10. § 11. Engl n. 132. Wiestner n. 97. la Croix n. 321.* Quodsi consentire Superior regularis nolit, & simul ipse, cum possit, absolvere percussorem neget, *Palao n. 14.* distinguit, Vel enim hujusmodi absolutionem, vel licentiam justè denegat, eò, quòd ob enormitatem criminis omnino oporteat eum mittere pro absolutione ad

Sedem Apostolicam; & tunc Religiosus ejusmodi nequaquam poterit ab Episcopo Diocesano absolvi, vel negat eam manifestè injustè; & tunc absolvi poterit ab Episcopo, quippe cui tunc Religio, vel Pontifex censetur Jurisdictionem dare. Dixi autem *manifestè injustè*; quod rarò, vel nunquam contingit. Unde nisi manifesta sit injustitia, dum Superior absolutionem negat absque ejus licentia Religiosus exemptus ab Episcopo absolvi non potest. *Neque obstat*, quòd Exemptio sit privilegium; est enim privilegium in favorem non singulorum sed totius Religionis datum, & cons. privatus eo non potest cedere.

Porro, quòd de Religiosis dictum²⁵⁹ est, etiam dicendum de Novitiis; quia in favorabilibus hi nomine Religiosi continentur, ut adnotatur *c. cum illorum cit.* idque verum est, sive percussio ab ipso facta sit ante, vel post ingressum; nam absolvi poterunt ab eodem Prælato, à quo possunt absolvi alii Religiosi ejusdem Domus: hoc tamen discrimine, quòd Novitius, si ante Professionem è Monasterio egrediatur, obligatus sit Sedi Apostolicae se presentare; alioquin in similem Excommunicationem incidet *c. eos qui 22. b. tit. in 6.* quia absolutio ipsi concessa est ob impedimentum temporale, scilicet ne vagaretur. *Sayr. l. 3. c. 28. n. 13. Molin. D. 60. cit. n. 3. Laym. c. 5. fin. Palao n. 10.*

Dub. 4. quanam alii absolvere ab Ex-²⁶⁰communicatione, ob percussione Clerici contracta, possint? *R.* in mortis articulo absolvere potest quivis à quavis censura, ut ex *can. si quis suadente sepius cit.* patet. Intellegitur autem periculum mortis non tantum, cum quis laborat gravi infirmitate, sed etiam, quando aliquis est in quocunque periculo vicino morti, ut si timeat hostes, si longinquam, & periculosam navigationem adiurus, si transfurus per loca infesta latronibus &c. Quodsi quis morte præventus absolvi non potuit à censura, ab eadem absolvi post mortem potest per eum, qui absolvere vivum potuit, si tamen signa contritionis dedit. Et talis absolutio ad id valet, ut talis sepeliri in loco Sacro, & suffragia fieri pro eo possint.

Extra articulum mortis, præter *Le. 261* gatum, Episcopum, vel Prælatum Religiosum per se loquendo nemo alius absolvere potest, nisi ex speciali privilegio: quod per Indultum speciale Religiosis mendicantibus ferè æquale cum Episcopis pro foro conscientiam in ordine ad hunc finem concessum est. Utrum verò ab his, vel ab Episcopo absoluti, adire adhuc Sedem Pontificiam debeant, controversa est. In qua certum est, non debere hanc adire, qui

absolutus sic fuit ob impedimentum perpetuum, cum ad impossibile nulla sit obligatio, Difficultas igitur tantum est circa eos, qui laborant impedimento non perpetuo: & rationem dubitandi facit, quod iuxta dicta n. 254. isti promittere jurato debeant, se, cessante impedimento, accessuros Sedem Apostolicam. Verum istud intelligi debet casu, quo absolutio fit a non habente potestatem: unde cum iuxta dicta n. present. Mendicantes, & iuxta dicta n. 248. Episcopi ab omnibus ferè casibus, & censuris occultis, & ad forum contentiosum non deductis possint absolvere, ab his absoluti ulterius ad Sedem Apostolicam remitti non debent, sed ab iis, antequam absolvantur, tantum peti, ut satisfaciant Clerico injuriam passo.

Paret igitur, defacto post Trid. onus presentandi se Sedi Apostolicæ imponi tan-

tum debere illi, qui absolvitur ab alio, quam qui privilegium sic absolvendi habet, vel cum quidem absolvitur ab Episcopo, sed postquam censura non amplius occulta, sed ad forum contentiosum deducta est; tunc enim, si ob impedimentum occurrens absolvatur ab Episcopo, impedimento cessante, adire Sedem Apostolicam debet. Addit Syr. l. 3. Theaur. c. 28. n. 32. ex Navarro, justum impedimentum habere, qui ire non potest pro absoluteione, etsi mittere pro ea possit; quia Jus eum ad hoc non videtur obstringere, sed solum vult, ut, si possit, vadat. Siquis adire Pontificem nequit, potest autem adire ejus Legatum, vel alium habentem facultatem absolvendi ab ejusmodi Excommunicatione reservata, debet hoc adire.

§. IV.

De Suspensione.

S U M M A R I U M.

- 263. Suspensionis D finito.
- 264, 265. Differentia ab aliis Censuris.
- 266. &c. Varietas.
- 270. &c. Quis possit suspendere?
- 273. &c. In quem ferri Suspensionis Censura possit?
- 277. &c. Quam Clerici suspendi possint?
- 282. &c. Quam causam suspendi aliquis possit?
- 285. &c. An etiam ob culpam alienam?

- 288. &c. Forma servanda in ferenda Suspensione.
- 290. &c. Effectus Suspensionis ab Officio.
- 299. &c. Effectus Suspensionis a Beneficio.
- 306. Quod peccatum committat Violans Suspensionem?
- 307. &c. Et quam poenam incurrat?
- 310. &c. Quomodo tolli Suspendio possit?
- 320. &c. Que sit forma ab ea absolvendi?

263. **Q**uariitur 1. quid sit Suspendio, quotuplex, & quæ ejus causæ? *n.* Suspendio, prout hic sumitur, est Censura Ecclesiastica, qua Minister Ecclesie formaliter impeditur, ne functiones Ecclesiasticas exerceat, aliquaque potestate utatur. Ita Navarr. Man. c. 27. n. 151. Suar. de Censur. D. 25. sect. 1. n. 2. Sayr. l. 4. Theaur. c. 1. n. 13. Avil. de Censur. p. 3. D. 1. dub. 1. Coninck D. 15. dub. 1. Bonac. tr. 1. D. 3. de Suspend. p. 1. n. 2. Lym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 1. n. 1. Hurtad. de Suspend. d. ff. 1. Palao tr. 29. D. 4. p. 1. n. 1. Vallens. hic §. 2. n. 8. Pirhing n. 197. Wiestner n. 98. Reifensstuel n. 159. la Croix tom. 2. l. 7. n. 395. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delictis c. 3. n. 234.

264. **D**ub. 1. quomodo Suspendio differat ab aliis censuris, nempe Excommunicatione, & Interdicto? *n.* differre in modo, quo privat functionibus Ecclesiasticis. Et ab Excommunicatione quidem differt, quia hæc privat functionibus Ecclesiasticis, quatenus hæc sunt quedam cum fi-

delibus communicationes, à qua communicatione exclusus est Excommunicatus; Suspendio verò his functionibus privat, quatenus sunt usus alicujus potestatis Ecclesiasticæ provenientes ab Officio, vel Beneficio; deinde prior ad personas Laicas etiam se extendit; posterior solum ad Clericos. Palao l. cit. Magnif. P. Schmier n. 236.

Ab Interdicto differt imprimis, quia Interdictum privat receptione aliquorum Sacramentorum, Ecclesiasticæ Sepulturæ, & Officiis Divinis; quibus Suspendio non est privatus; deinde Interdictum afficit quamlibet personam fidelem; Suspendio verò personam Ecclesiasticam, quippe cum soli Clerici capaces sint Officii, & Beneficii Ecclesiastici. Suar. sect. 1. cit. n. 4. Palao n. 1. cit. Pirhing n. 197. Wiestn. n. 99. §. 100. Unde cum Abbatissæ suspenduntur ab Officio, non est Suspendio proprie dicta, cum Jurisdictionem Ecclesiasticam nullam habeant; aliàs si proprie suspendentur, incurrerent Irregularitatem per hoc, quod